

ส่วนที่ 3

ประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป

ประเด็นท้าทาย

ถึงแม้ในปีงบประมาณ 2563 ที่ผ่านมาจะมีการมอบหมายหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนประเด็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติใน 3 ระดับ เพื่อเป็นกลไกในการประสานและบูรณาการการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานเจ้าภาพระดับต่าง ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งในการจัดทำแผนระดับที่ 3 และโครงการ/การดำเนินงานที่สอดคล้องกัน การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติผ่านโครงการ/การดำเนินงานต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐในช่วงปีงบประมาณ 2563 ยังพบปัญหา อุปสรรค และประเด็นท้าทายหลายประการที่สะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดของการมองเป้าหมายร่วมกันของหน่วยงานในการถ่ายทอดเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติและของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ ส่งผลให้ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุผลสัมฤทธิ์และผลลัพธ์เป้าหมายการพัฒนาของยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทฯ ตามที่กำหนด โดยสามารถสรุปประเด็นท้าทายที่สำคัญในระดับการขับเคลื่อนโครงการ/การดำเนินงานในภาพรวมได้ ดังนี้

- การกำหนดการมีส่วนร่วมสนับสนุนของโครงการต่อการบรรลุผลลัพธ์การพัฒนาตามเป้าหมายแผนแม่บทฯ ซึ่งเป็นหนึ่งในประเด็นท้าทายที่สำคัญของปี 2562 ยังคงเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญต่อเนื่องมาในปี 2563 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการประเมินผลของโครงการในการสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทฯ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างเป็นรูปธรรม และการวางแผนการบริหารจัดการโครงการในมิติต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย อาทิ การจัดสรรบุคลากรและสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานที่เหมาะสม



- การบูรณาการระหว่างหน่วยงานเจ้าภาพประเด็นแผนแม่บทฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ยังเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญ เนื่องจากกระบวนการดำเนินงานร่วมกันยังไม่สามารถบูรณาการกันอย่างแท้จริง ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนของข้อมูลโครงการ/การดำเนินงาน หน่วยงานควรมีการบูรณาการข้อมูลโครงการ/การดำเนินงานที่มีภารกิจหรือกิจกรรมเหมือนกัน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการเชื่อมโยงข้อมูลการจัดทำโครงการ/การดำเนินงานต่าง ๆ ของหน่วยงาน

โดยคำนึงถึงหลักประหยัต คุ้มค่า มุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติ ซึ่งในการบูรณาการข้อมูลนั้นจะต้องเป็นการบูรณาการร่วมกันระหว่างส่วนราชการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน สถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานต่างประเทศ พร้อมกำหนดแผนงานการบูรณาการข้อมูลร่วมกันที่จะสามารถดำเนินการได้ จะช่วยส่งผลให้โครงการ/การดำเนินงานของภาครัฐมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ส่วนที่ 3

ประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป

- การขับเคลื่อนโครงการ/การดำเนินงานตามแผนการดำเนินงาน เป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญ เนื่องจากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงาน อาทิ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้การดำเนินการตามแผนการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐหรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเกิดปัญหา/อุปสรรคหลายอย่าง ได้แก่ การปฏิบัติงานในพื้นที่ การประชุม/ดำเนินงานร่วมกันกับหน่วยงานต่าง ๆ การพบปะกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการกำหนดกฎหมายใหม่ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้การดำเนินงานที่กำหนดไว้ตามแผนการดำเนินงานต้องหยุดชะงักหรือดำเนินการล่าช้า ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายของแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ



- การดำเนินงานที่มุ่งเน้นการบรรลุตัวชี้วัดมากกว่าการบรรลุเป้าหมายการพัฒนา หน่วยงานต่าง ๆ ยังให้ความสำคัญกับการดำเนินการที่มุ่งเน้นการบรรลุตัวชี้วัดของหน่วยงาน มากกว่าดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯ อย่างแท้จริง ทั้งนี้ เนื่องจากตัวชี้วัดเป็นเพียงชุดข้อมูลที่สะท้อนผลลัพธ์การดำเนินงานของเป้าหมายแผนแม่บทฯ เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ส่งผลให้การดำเนินงานในช่วงปีที่ผ่านมาอาจยังไม่สะท้อนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาของยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ



ส่วนที่ 3

ประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานจากการประเมินเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ทั้ง 23 ประเด็น พบประเด็นท้าทายสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ สรุปได้ดังนี้



- **ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย** มีประเด็นท้าทายสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ (1) การบังคับใช้กฎหมายและการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชน ควรเพิ่มศักยภาพในการควบคุมการทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานราชการและพัฒนาสร้างความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอน (2) การส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้ ได้รับสวัสดิการและการสนับสนุนจากภาครัฐที่ดีมีการบริการด้านสาธารณสุขและการส่งเสริมให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพ มีความเอื้ออาทรต่อกัน และอยู่ในสังคม

ที่ไม่มีการทุจริต และ (3) การส่งเสริมให้คนไทยมีความสามารถและศักยภาพเป็นที่ยอมรับในต่างประเทศ รวมถึงความสามารถในการดำเนินการตามมาตรฐานสากลในมิติการมีเกียรติภูมิในประชาคมโลก และมีมติความมั่นคง

- **ขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้** มีประเด็นท้าทายสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ (1) โรคอุบัติใหม่และภัยพิบัติทางธรรมชาติ (2) การส่งเสริมการตลาดเชิงรุกและเพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าและบริการ รวมถึงการต่อยอดสินค้าและบริการจากฐานทรัพยากรและกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ให้รองรับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19



(3) การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมและบริการ การขยายตลาดและฐานการผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง (4) การสร้างความเชื่อมั่นด้านมาตรฐานด้านความปลอดภัยของสินค้าและบริการ รวมถึงการท่องเที่ยว ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 และ (5) การจัดทำแผนการพัฒนาและการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อรองรับการขยายตัวของพื้นที่เขตเศรษฐกิจต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

ส่วนที่ 3

ประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป



- **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ** มีประเด็นท้าทายสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ (1) การบูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนในการสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวในการเลี้ยงดูบุตรและปลูกฝังค่านิยมคุณธรรมและจริยธรรมที่ดี (2) การยกระดับสถานศึกษาทุกระดับ (3) การส่งเสริมทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 อาทิ ความสามารถในการแก้ปัญหา การปรับตัว การสื่อสาร ดิจิทัล และการทำงานร่วมกับผู้อื่น (3) การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานตามความต้องการของตลาดแรงงาน และ (4) ผู้สูงอายุมีงานทำและมีรายได้ที่เหมาะสม

- **ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม** มีประเด็นท้าทายสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ (1) การพัฒนาศักยภาพของทุกภาคส่วนให้มีทักษะในการใช้ข้อมูล/ความรู้/นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลให้สอดคล้องกับบริบทหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป (2) การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานราก (3) การสร้างหลักประกันทางสังคมเพื่อความมั่นคงในการดำรงชีวิต (4) การพัฒนารูปแบบความคุ้มครองและสิทธิประโยชน์ภายใต้ระบบประกันสังคมที่เหมาะสม สอดคล้องกับความจำเป็นและต้องการที่แตกต่างกันของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย และ (5) การขยายความเชื่อมโยงของฐานข้อมูล TPMAP กับฐานข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคนทั้งหมดทั้งของหน่วยงานราชการและนอกเหนือจากระบบราชการ เพื่อเพิ่มความครอบคลุมของประชากรกลุ่มเป้าหมายและแก้ปัญหาภาวะตกหล่น

- **ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ** มีประเด็นท้าทายสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ (1) ความรุนแรงของภัยพิบัติทางธรรมชาติ (2) การควบคุมมลพิษทั้งทางอากาศ ขยะ และน้ำเสีย ที่เกิดจากการผลิตและบริโภค (3) ความสามารถของภาครัฐในการบริหารสถานการณ์วิกฤตต่าง ๆ (4) การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศให้เป็นเอกภาพในทุกมิติทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ



ส่วนที่ 3

ประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป

(5) การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ น้ำเสีย ขยะมูลฝอยและฝุ่นควันมลพิษ (6) การขยายตัวเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรและการเติบโตของเมืองสำคัญที่เป็นแหล่งรายได้ทางเศรษฐกิจและการจ้างงาน ส่งผลให้ทรัพยากรที่ดินที่มีอยู่อย่างจำกัดไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่เพิ่มสูงขึ้นได้ (7) การขัดแย้งระหว่างภาคส่วนเศรษฐกิจ/สังคมที่ต้องการใช้ประโยชน์กับภาคส่วนรัฐ/ชุมชน/ประชาชน ที่ต้องการสงวนรักษาทรัพยากรมาอย่างต่อเนื่อง กระแสการเปลี่ยนแปลงในบริบทของโลกและสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงภายในประเทศ และ (8) การเสริมสร้างความตระหนักรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ด้านสิ่งแวดล้อมของคนไทยต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมาย ให้อนุรักษ์ไว้และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากร ธรรมชาติ

- **ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ** มีประเด็นท้าทายสำคัญที่ส่งผล กระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ (1) การบริการของภาครัฐมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ โดยมุ่งเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ และประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก (2) การพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้พร้อม เข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล (3) การส่งเสริมกลุ่มเป้าหมาย นักการเมือง หน่วยงานภาครัฐ และประชาชน ให้สามารถแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม ปฏิบัติตามค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริตแก่เยาวชน ให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการทุจริต ในแต่ละภาคส่วน (4) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางด้านกฎหมายให้มีความเชื่อมโยงข้อมูล เกิดการบูรณาการและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม (5) การเตรียมความพร้อมบุคลากรวิจัย และนวัตกรรมรายอุตสาหกรรมทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ และ (6) การเร่งพัฒนาระดับมาตรฐาน ของห้องปฏิบัติการเพื่อยกระดับคุณภาพการวิจัยและนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและยกระดับ ความเชื่อมั่นของผู้ใช้งานห้องปฏิบัติการ ผู้ประกอบการ และนักลงทุน



ส่วนที่ 3

ประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป



แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของบริบทโลก ที่คาดว่าจะอาจส่งผลกระทบต่อบริบทการพัฒนาประเทศ

นอกจากนี้ การที่ประเทศไทยจะบรรลุวิสัยทัศน์และเป้าหมายดังกล่าวได้อย่างเป็นรูปธรรม ประเทศไทยจำเป็นต้องศึกษา พิจารณา และวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของบริบทโลกที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อบริบทการพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ ร่วมด้วย เพื่อนำไปสู่การเตรียมการรองรับที่เหมาะสมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การขับเคลื่อนประเทศไปสู่วิสัยทัศน์และเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติในระยะต่อไปเป็นไปได้อย่างมีความต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม โดยแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อบริบทการพัฒนาประเทศที่สำคัญคือ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในวงกว้าง ในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และโดยเฉพาะปัญหาด้านสาธารณสุข รวมไปถึงวิถีการดำรงชีวิตของคนในสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเปราะบางทางสังคม เด็ก ผู้พิการ ผู้สูงอายุ คนเร่ร่อน คนไร้บ้าน หรือแม้กระทั่งผู้ติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ล้วนได้รับผลกระทบจนเกิดเป็นความปกติใหม่ (New Normal) ในสังคม และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคม อาทิ (1) **ความคุ้นชินกับเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Familiarity)** การเข้าถึงและการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลแพร่ในทุกกลุ่มวัย ทำให้เกิดการดำรงชีวิตแบบเว้นระยะจากสังคม เปิดรับเทคโนโลยีดิจิทัลที่เข้ามาช่วยให้สามารถเชื่อมต่อกับโลกภายนอกมากขึ้น เช่น การเติบโตของการใช้งานระบบประชุมออนไลน์ การใช้เงินหรือชำระเงิน แม้กระทั่งการทำธุรกรรมทางการเงิน

ส่วนที่ 3

ประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป

ผ่านระบบออนไลน์ การดูหนังออนไลน์ ซึ่งจะทำให้เกิดความคุ้นชินและเปิดรับเทคโนโลยีดิจิทัลมากขึ้น นำไปสู่การเปลี่ยนพฤติกรรมที่ทำให้ก้าวเข้าสู่สังคมดิจิทัล (2) **การพึ่งพาตัวเองของภาคอุตสาหกรรม** ในหลายประเทศ สัดส่วนการพึ่งพิงอุตสาหกรรมบริการเทียบกับอุตสาหกรรมการผลิตมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง สำหรับประเทศไทย อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ และการส่งออกเป็นอุตสาหกรรมใหญ่ที่สร้างรายได้และการจ้างงาน ซึ่งจากวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่เกิดขึ้น ทำให้หลายประเทศปิดพรมแดน/ปิดประเทศ รวมถึงการออกมาตรการควบคุมการระบาดอย่างเข้มงวด ส่งผลให้การท่องเที่ยวของไทยหยุดชะงัก จำนวนนักท่องเที่ยวลดน้อยลง ภาคการท่องเที่ยวและบริการได้รับผลกระทบรุนแรง รวมถึงในภาคธุรกิจอื่น อาทิ ธุรกิจการเดินทาง การขนส่ง ธุรกิจที่พักแรม ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ส่วนอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบน้อยจะเป็นกลุ่มบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลและบริการที่มีมูลค่าสูง รวมถึงอุตสาหกรรมการผลิต สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของความสามารถในการพึ่งพาตัวเองที่เชื่อมโยงกับทิศทางการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมของประเทศ และ (3) **บทบาทของภาครัฐและภาคธุรกิจขนาดใหญ่ในการฟื้นฟูเศรษฐกิจ** การดำรงชีวิตแบบเว้นระยะห่างทางสังคม การเกิดภาวะความปกติใหม่ รวมถึงการปิดประเทศ การกำหนดมาตรการควบคุมต่าง ๆ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อผู้ใช้งาน ทั้งธุรกิจบริการ ผู้ประกอบการขนาดย่อมและขนาดเล็ก แต่ธุรกิจที่ยังดำเนินการได้จะเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีเงินสำรองสูง และมีธุรกิจรองรับหลากหลาย ดังนั้น ภาครัฐและภาคธุรกิจขนาดใหญ่จะมีบทบาทสำคัญในการฟื้นฟูเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นการออกมาตรการเพื่อช่วยเหลือและเยียวยา การยกระดับกำลังการผลิต การค้าและการลงทุน รวมถึงการร่วมมือกับภาคธุรกิจขนาดใหญ่เพื่อส่งเสริมการจ้างงานให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม/พื้นที่ ซึ่งประเด็นท้าทายที่สำคัญคือ ภาครัฐจะต้องสร้างความมั่นคงและยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจ สร้างศักยภาพในการแข่งขันของผู้ประกอบการ และสร้างความสามารถให้กับประเทศในการพัฒนาแบบพึ่งพาตัวเองในระยะยาวได้ นอกจากนี้ ยังต้องส่งเสริมการเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัล รวมถึงนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในหลาย ๆ ด้าน



ส่วนที่ 3

ประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป

อย่างไรก็ตาม การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ไม่ใช่สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อบริบทการพัฒนาประเทศไทยในช่วงระยะเวลาข้างหน้า โดยคาดว่าจะสถานการณ์และบริบทโลกจะมีลักษณะของการมีความผันผวน (Volatility) ความไม่แน่นอน (Uncertainty) ความสลับซับซ้อน (Complexity) ความคลุมเครือ (Ambiguity) สูง หรือ VUCA World ส่งผลให้การพัฒนาประเทศไทยในระยะต่อไปจะมีความเสี่ยงและความท้าทายมากขึ้นกว่าที่ผ่านมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาวะแวดล้อมในมิติต่าง ๆ อย่างรวดเร็วเกิดเป็นความปกติแบบใหม่ที่ทุกภาคส่วนต้องเร่งปรับตัวเพื่อรับมืออย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่คาดว่าจะส่งผลให้เกิดบริบทโลกแบบ VUCA และส่งผลกระทบต่อประเทศไทยสามารถสรุปได้ ดังนี้

- **ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลและเทคโนโลยีทางกายภาพสมัยใหม่** เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมโลกเข้าสู่การวิวัฒนาการอย่างรวดเร็วแบบไร้ขีดจำกัด มีความซับซ้อนที่เชื่อมโยงไปในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโลกได้เปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคดิจิทัล (Digital Transformation) หรือมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ประโยชน์ในภาคส่วนต่าง ๆ อย่างกว้างขวางและแตกต่างไปจากวิธีเดิม ทั้งในภาคเศรษฐกิจ สังคม และการดำรงชีพในชีวิตประจำวัน ซึ่งเทคโนโลยีดิจิทัลจะส่งผลกระทบต่อรูปแบบกิจกรรมทางเศรษฐกิจในอนาคต การดำรงชีวิต การเรียน การศึกษา การทำงาน รวมถึงการเกิดงานรูปแบบใหม่ ๆ ทั้งนี้ แม้ว่าความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจะช่วยเพิ่มความสามารถของภาคธุรกิจได้อย่างมากแต่อาจสร้างผลกระทบให้เกิดการว่างงานของแรงงานที่มีทักษะในระดับต่ำ ในขณะที่ความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์เทคโนโลยีอาจส่งผลให้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจรุนแรงมากขึ้น นอกจากนี้ ความเสี่ยงของภัยคุกคามทางไซเบอร์ คาดว่าอาจจะทวีความรุนแรงมากขึ้น



- **การเป็นสังคมสูงวัยโลก** ในระยะ 5-10 ปีข้างหน้า โครงสร้างประชากรในหลายประเทศจะปรับเปลี่ยนเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะส่งผลให้สัดส่วนของประชากรวัยแรงงานมีแนวโน้มลดลงในเกือบทุกภูมิภาค ซึ่งอาจส่งผลต่อการวางแผนของนานาประเทศเพื่อดึงดูดกำลังแรงงานของตนเองและกำลังแรงงานจากต่างประเทศ รวมทั้งการวางแผนการย้ายถิ่นของประชากรวัยใกล้เกษียณที่อาจจะได้รับผลกระทบจากนโยบายภาครัฐที่ต้องปรับเปลี่ยนเพื่อรองรับการลดลงของกำลังแรงงาน และอาจส่งผลต่อภาคธุรกิจต่าง ๆ ที่ต้องพึ่งพาแรงงานและผู้สูงอายุต่างชาติ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุจะสร้างความท้าทายในแง่ของการลดลงของกำลังแรงงาน

ส่วนที่ 3

ประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป



แต่ในขณะเดียวกัน สังคมสูงวัยจะสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจใหม่ ๆ จากการเพิ่มขึ้นของความต้องการสินค้าและบริการที่จำเพาะเจาะจงสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งอาจส่งผลให้ภาคการผลิตส่วนหนึ่งมีการเติบโตดีขึ้น อาทิ ธุรกิจบริการสุขภาพ บริการทางการแพทย์ และศูนย์พักพิงผู้สูงอายุ รวมทั้งอาจเป็นช่องทางในการพัฒนาสินค้าบริการใหม่ ๆ สำหรับผู้สูงอายุ อาทิ หุ่นยนต์สำหรับดูแลผู้สูงอายุ และของใช้ภายในบ้านสำหรับผู้สูงอายุ

- **การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและแรงกดดันทางทรัพยากร** สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีแนวโน้มที่จะเกิดเร็วและรุนแรงขึ้นจากที่คาดการณ์ไว้เดิม โดยการคาดการณ์เมื่อปี 2018 ระบุว่าอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกอาจเพิ่มขึ้นถึง 1.5 องศาเซลเซียส ภายในปี ค.ศ. 2030 ถึง 2052¹ ซึ่งอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกที่เพิ่มสูงขึ้นดังกล่าว จะส่งผลให้เกิดคลื่นความร้อนในพื้นที่ส่วนใหญ่ที่มนุษย์ตั้งถิ่นฐานอยู่ และในบางพื้นที่จะมีโอกาสที่ภัยแล้งและภาวะฝนทิ้งช่วงจะเกิดขึ้น ในขณะที่อาจเกิดพายุที่บ่อยและรุนแรงขึ้นในหลายภูมิภาค การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะสร้างผลกระทบต่อภาคการเกษตรมากกว่าภาคการผลิตอื่น เนื่องจากภาคการเกษตรต้องพึ่งพาสภาพอากาศและฤดูกาลตามธรรมชาติ โดยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอาจส่งผลให้ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรลดลง หรือพืชบางชนิดอาจมีระยะเวลาการให้ผลผลิตที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งยังเป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดโรคอุบัติใหม่ โรคอุบัติซ้ำ ในหลายพื้นที่ของโลก เนื่องจากอากาศร้อนทำให้เกิดพาหะนำโรคติดต่อบางชนิดเพิ่มจำนวนเร็วขึ้น นอกจากนี้ การเพิ่มขึ้นของประชากรและแรงกดดันจากการเติบโตทางเศรษฐกิจ นอกเหนือจากแรงกดดันจากการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ คาดว่าจะทำให้เกิดการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติทั้งน้ำ อาหาร ที่ดินทำกิน และพลังงานเพิ่มมากขึ้น
- **ระบบสุขภาพยุคใหม่** เป็นความท้าทายที่สำคัญในระบบสุขภาพที่จะต้องปรับตัวให้ทันกับบริบทและสถานการณ์ที่ไม่เหมือนเดิม โดยมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระดับโลกที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพในระยะ 10 ปี ข้างหน้าที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อประเทศ อาทิ พฤติกรรมในการดูแลสุขภาพเชิงป้องกันเพิ่มมากขึ้น ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในการรักษาพยาบาล

¹ รายงานคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Intergovernmental Panel on Climate Change: IPCC)

ส่วนที่ 3

ประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป

ความเป็นเมือง ความสะดวกในการคมนาคมขนส่ง การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และความต้องการในการแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจ ได้ส่งผลให้พื้นที่ส่วนใหญ่ของโลกมีการย้ายถิ่นฐานของประชากรเข้ามาอาศัยและดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในเขตเมืองเพิ่มมากขึ้น และมีการขยายตัวของเมืองที่รวดเร็วมากขึ้น ทำให้เกิดความจำเป็นในการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคขนาดใหญ่เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชากรในเขตเมืองที่เพิ่มสูงขึ้น รวมทั้งการเติบโตของเมืองอย่างก้าวกระโดดยังส่งผลกระทบโดยตรงต่อการใช้ทรัพยากรและคุณภาพของสิ่งแวดล้อมอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

แนวโน้มเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างก้าวกระโดดส่งผลให้จีนมีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจและการเมืองโลกมากขึ้น ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจีนกับข้าวยานาจดเดิมอย่างสหรัฐอเมริกายังคงความไม่แน่นอน อาจส่งผลกระทบต่อการส่งออกและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศอื่น ๆ ประกอบกับการแยกตัวทางเศรษฐกิจยังอาจนำไปสู่การเผชิญหน้าอย่างรุนแรง เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบความร่วมมือระหว่างประเทศที่องค์กรระหว่างประเทศแบบเดิมมีบทบาทลดลง และเกิดความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีขอบเขตแคบลงในมิติของจำนวนสมาชิกและประเด็นความร่วมมือ

ส่วนที่ 3

ประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป

การดำเนินการระยะต่อไป

การกลับสู่ระดับการพัฒนาก่อนการระบาดของโควิด-19 และยกระดับการพัฒนาประเทศตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม

ปีงบประมาณ 2563 ซึ่งเป็นปีงบประมาณที่ 2 ของการดำเนินงานต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐ เพื่อมุ่งสู่การบรรลุวิสัยทัศน์และเป้าหมายการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ ถือเป็นปีที่ทุกหน่วยงานต้องเผชิญความท้าทายอันเกิดจากการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างกว้างขวาง และรุนแรง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประเด็นปัญหาต่าง ๆ และความเปราะบางของประชากรหลาย ๆ กลุ่มที่มีอยู่ในปัจจุบันที่จำเป็นต้องเร่งได้รับการพัฒนาและยกระดับในห้วงระยะเวลา 2 ปีที่เหลือ (พ.ศ. 2564 - 2565) ของห้วง 5 ปีแรกของการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ตั้งแต่ต้นปี 2563 ซึ่งเป็นโรคอุบัติใหม่ที่คาดว่าจะมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในหลายมิติ ดังนั้น เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในห้วงระยะเวลา 2 ปีที่เหลือ (พ.ศ. 2564 - 2565) กลับสู่ระดับการพัฒนาก่อนการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 และยกระดับการพัฒนาประเทศตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม สำนักงานฯ จึงได้ยกร่าง “แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564 - 2565” ซึ่งเป็นแผนแม่บทฯ ที่ใช้คู่ขนานร่วมกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 23 ประเด็นในปัจจุบันที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางประกอบการดำเนินงานสำหรับหน่วยงานของรัฐในช่วงปี 2564 - 2565 ในการทำให้ประเทศไทยสามารถกลับสู่ระดับการพัฒนาก่อนการระบาดของโควิด-19 และยกระดับการพัฒนาประเทศตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป โดยหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องใช้แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564 - 2565 เป็นกรอบในการจัดทำโครงการ/การดำเนินงาน ขณะที่สำนักงานงบประมาณจะต้องใช้แผนแม่บทเฉพาะกิจฯ เป็นกรอบในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณร่วมกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 23 ประเด็น



ส่วนที่ 3

ประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป

ทั้งนี้ แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564 - 2565 เป็นการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2563 ที่เห็นชอบการแก้ไขเพิ่มเติมแผนแม่บทให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงหรือความจำเป็นของประเทศ และให้สำนักงานฯ ใช้ร่างแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ที่สำนักงานฯ ได้จัดทำขึ้นเบื้องต้นในการรับฟังความคิดเห็นผ่านวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและทุกภาคีพัฒนา เพื่อนำความคิดเห็นมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำร่างแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ให้มีความสมบูรณ์ ก่อนการนำเสนอร่างแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ฉบับสมบูรณ์ต่อคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ และคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564 - 2565 แล้วเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2563 และได้มีราชกิจจานุเบกษาประกาศใช้แผนแม่บทเฉพาะกิจฯ แล้วเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2563

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564 - 2565 มีการกำหนดประเด็นและแนวทางการพัฒนาที่ต้องให้ความสำคัญในระยะ 2 ปี (พ.ศ. 2564 - 2565) เพื่อให้สามารถเยียวยาช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ พื้นฟูกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนนำเงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมาเป็น “จุดเปลี่ยน” ในการขับเคลื่อนประเทศ โดยมุ่งเน้นไปยังแนวทางการพัฒนาจากแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ต้องมุ่งเน้นให้ความสำคัญเป็นพิเศษ (Top Priorities) และประเด็นการพัฒนาเพิ่มเติม (Emerging Issues) ที่จำเป็นต้องเร่งดำเนินการ เพื่อให้สามารถรับมือและเตรียมความพร้อมในการเยียวยาช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบ พื้นฟูกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมให้เข้าสู่ภาวะปกติ

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565

- **หลักการแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ** มุ่งเน้นการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ภูมิคุ้มกัน ความรู้ และคุณธรรม เพื่อให้ประเทศในระยะต่อไปได้รับการพัฒนาให้สามารถ “ล้มแล้ว ลุกไว (Resilience)” โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อให้ “คนมีงานทำ สามารถยังชีพอยู่ได้ กลุ่มเปราะบางได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง สร้างอาชีพและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น เศรษฐกิจประเทศฟื้นตัวเข้าสู่ภาวะปกติ และมีการวางรากฐานเพื่อรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่ (Economic Transformation)”
- **มิติของการพัฒนา** แผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ประกอบด้วย 3 มิติของการพัฒนา ได้แก่ (1) **การพร้อมรับ (Cope)** หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการภายใต้สภาวะวิกฤตให้สามารถยืนหยัดและต้านทานความยากลำบาก รวมถึงฟื้นคืนกลับสู่สภาวะปกติได้อย่างรวดเร็ว (2) **การปรับตัว (Adapt)** หมายถึง การปรับทิศทางรูปแบบ และแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง พร้อมกระจายความเสี่ยงและปรับตัว

ส่วนที่ 3

ประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป

อย่างเท่าทันเพื่อแสวงหาประโยชน์จากสิ่งที่เกิดขึ้น และ (3) การเปลี่ยนแปลงเพื่อพร้อมเติบโตอย่างยั่งยืน (Transform) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและปัจจัยพื้นฐานให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง เพื่อพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสสำหรับการพัฒนาประเทศต่อไป ซึ่งจะทำให้ประเทศมีการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนภายใต้หลัก 3 ขั้นการพัฒนา ได้แก่ Survival (การอยู่รอด) Sufficiency (พอเพียง) และ Sustainability (ยั่งยืน)

ทั้งนี้ แนวทางการพัฒนาของร่างแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ จะครอบคลุมทั้ง (1) **แนวทางที่สอดคล้องการดำเนินการ เพื่อบรรลุเป้าหมายย่อยที่เกี่ยวข้องทั้ง 140 เป้าหมายของ 23 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ** ที่ต้องเน้นให้ความสำคัญเป็นพิเศษ (Top Priorities) โดยจะเป็นการเสริมรับกับแนวทางการดำเนินงานที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันเพื่อให้คนไทยมีงานทำและสามารถยังชีพอยู่ได้ ขณะที่กลุ่มเปราะบางได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงและมีการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น และ (2) **แนวทางที่รองรับประเด็นการพัฒนาเพิ่มเติม (Emerging Issues)** ที่เป็นผลเกี่ยวเนื่องจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 อาทิ การส่งเสริมการจ้างงานใหม่ โดยเฉพาะในระดับพื้นที่และกลุ่มบัณฑิตจบใหม่ รวมถึงรักษาการจ้างงานภายในประเทศเดิม โดยเฉพาะในสาขาที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 การยกระดับมาตรฐานความปลอดภัย โดยเฉพาะในการสอบสวนโรคและติดตามกลุ่มเสี่ยงอย่างทั่วถึงและครอบคลุม การเปลี่ยนแปลงแนวทางการพัฒนาภาคการท่องเที่ยวทั้งระบบให้มุ่งเน้นที่เชิงคุณภาพมากกว่าปริมาณ ทั้งแนวทางการส่งเสริมการลงทุน รูปแบบการท่องเที่ยวที่สนับสนุน และการติดตามประเมินผล

● **ประเด็นการพัฒนาที่ต้องมุ่งเน้นในช่วงปี 2564 - 2565** มุ่งเน้นการเติบโตแบบคู่ขนานระหว่างเศรษฐกิจฐานรากและอุตสาหกรรมที่จะยกระดับขีดความสามารถของประเทศ รวมทั้งการพัฒนาคนไทยทั้งในมิติคุณภาพและศักยภาพให้สามารถขับเคลื่อนประเทศได้เต็มประสิทธิภาพ และการยกระดับปัจจัยพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศ โดยมี 4 ประเด็นการพัฒนาที่ต้องมุ่งเน้นสรุปได้ ดังนี้

(1) **การเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากภายในประเทศ (Local Economy)** เพื่อลดความเสี่ยงในการพึ่งพาต่างประเทศ โดยมุ่งเน้นการกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจไปยังระดับท้องถิ่น ผ่านการส่งเสริมการจ้างงานโดยเฉพาะในระดับพื้นที่และชุมชน ร่วมกับการให้ความช่วยเหลือและพัฒนาศักยภาพของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ให้สามารถปรับตัวสู่ธุรกิจใหม่ที่มีแนวโน้มความต้องการมากขึ้นในอนาคต เพื่อให้เศรษฐกิจฐานรากเป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ประกอบด้วย (1) การส่งเสริมการจ้างงาน (2) การช่วยเหลือและพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และ (3) การกระจายศูนย์กลางความเจริญไปยังเมืองหลักและเมืองรอง

(2) **การยกระดับขีดความสามารถของประเทศเพื่อรองรับการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว (Future Growth)** โดยมุ่งเน้นด้านการเตรียมความพร้อมและส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของเครื่องยนต์ทางเศรษฐกิจหลัก (Growth Engines) ที่ไทยมีโอกาสและมีศักยภาพภายใต้ภูมิทัศน์ของเศรษฐกิจโลกแบบใหม่ ได้แก่ อุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์ครบวงจร การท่องเที่ยว

ส่วนที่ 3

ประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป

เชิงสร้างสรรค์และเน้นคุณภาพ การเกษตรมูลค่าสูง อุตสาหกรรมอาหาร และอุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ ประกอบด้วย (1) การส่งเสริมอุตสาหกรรมและบริการทางแพทย์ครบวงจร (2) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และเน้นคุณภาพ (3) การยกระดับภาคการเกษตรสู่เกษตรมูลค่าสูง (4) การส่งเสริมอุตสาหกรรมอาหาร และ (5) การปรับอุตสาหกรรมยานยนต์ไปสู่อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่

(3) การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคน (Human Capital) ให้เป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยการยกระดับและปรับทักษะแรงงานให้สอดคล้องกับอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมายที่ไทยมีโอกาสและมีศักยภาพ ตลอดจนสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและโครงสร้างเศรษฐกิจที่ปรับเปลี่ยนไป พร้อมทั้งเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤตและจัดสวัสดิการทางสังคมให้เหมาะสม เพียงพอกับความจำเป็นในการดำรงชีวิตโดยเฉพาะในด้านรายได้และสุขภาพ ประกอบด้วย (1) การพัฒนาทักษะแรงงานและการเรียนรู้ (2) การขยายและพัฒนาระบบหลักประกันทางสังคม และ (3) การเสริมสร้างความมั่นคงทางสุขภาพ

(4) การปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศ (Enabling Factors) เพื่อให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่จะส่งผลกระทบต่อศักยภาพของประเทศ อาทิ การเร่งรัดพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ การปรับปรุงกฎหมายและการดำเนินงานของภาครัฐให้ทันสมัย การพัฒนาและประยุกต์ใช้องค์ความรู้และนวัตกรรม รวมถึงการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อลดอุปสรรค ข้อยกจำกัด และส่งเสริมการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศด้วยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ประกอบด้วย (1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการปรับเปลี่ยนเข้าสู่เศรษฐกิจใหม่ (2) การปรับปรุงกฎหมายและส่งเสริมภาครัฐดิจิทัล (3) การพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรม (4) การเสริมสร้างความมั่นคงและการบริหารจัดการความเสี่ยง และ (5) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายและภาคีการพัฒนา



ส่วนที่ 3

ประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป



ข้อเสนอแนะต่อประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป

จากประเด็นท้าทายที่สำคัญในระดับการขับเคลื่อนโครงการ/การดำเนินงานในภาพรวม แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของบริบทโลกที่คาดว่าจะส่งผลต่อบริบทการพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ รวมทั้งความจำเป็นในการกลับสู่ระดับการพัฒนา ก่อนการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ในห้วงปีงบประมาณ 2564 - 2565 สำนักงานฯ จึงมีข้อเสนอเพื่อให้การดำเนินงาน/โครงการของหน่วยงานของรัฐสามารถขับเคลื่อนประเทศให้บรรลุผลสัมฤทธิ์และผลลัพธ์ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมในระยะต่อไป ดังนี้

- บุคลากรของหน่วยงานของรัฐจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของแผน 3 ระดับ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 วันที่ 3 ธันวาคม 2562 และวันที่ 15 ธันวาคม 2563 รวมถึงการถ่ายทอดไปสู่การปฏิบัติตามหลักความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causal Relationship : XYZ) โดยเฉพาะในส่วนของ

(1) **การจัดทำแผนระดับที่ 3 ในส่วนของแผนปฏิบัติการด้าน...** ซึ่งเป็นแผนการพัฒนาเชิงประเด็น (Issue Based) ที่ไม่ใช่การดำเนินการที่มีลักษณะเป็นภารกิจปกติ และมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากกว่า 1 กระทรวงหรือเทียบเท่า หรือหน่วยงานขึ้นตรงต่อ/ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรีขึ้นไป โดยต้องมีลักษณะเป็นแผนในเชิงปฏิบัติ (Action Plan) และมีเท่าที่จำเป็น กล่าวคือ มีกฎหมายกำหนดให้จัดทำ โดยให้ถือว่าพระราชกฤษฎีกาเป็นกฎหมายลำดับศักดิ์สุดท้าย หรือในกรณีที่ไม่มีกฎหมายกำหนดให้จัดทำ หน่วยงานจะต้องมีเหตุจำเป็น โดยหากไม่มีแผนปฏิบัติการนั้น ๆ จะก่อให้เกิดความเสียหายหรือผลกระทบวงกว้างต่อประเทศอย่างรุนแรง

ส่วนที่ 3

ประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป

(2) การจัดทำโครงการ/การดำเนินงานต่าง ๆ ที่จะสามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรมบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์

- ทุกโครงการ/การดำเนินงานของทุกหน่วยงานของรัฐจะต้องเป็นการดำเนินงานที่สามารถส่งผลต่อการบรรลุผลลัพธ์ตามเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติได้จริง ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2563 โดยทุกหน่วยงานของรัฐจะต้องจัดทำโครงการ/การดำเนินงานบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ที่จะต้องมีการสนับสนุนเชิงวิชาการ ทั้งในส่วนของคุณภาพเชิงสถิติ งานศึกษาวิจัย ในการเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำโครงการ/การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องตามหลักการ XYZ ต่อไป ร่วมกับแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564 - 2565 และห่วงโซ่คุณค่าประเทศไทย (Final Value Chain Thailand) ที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบแล้วเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2563 ซึ่งห่วงโซ่คุณค่าประเทศไทยเป็นผลผลิตที่ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ของหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนประเด็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติใน 3 ระดับ ร่วมกับสำนักงานฯ ที่ได้มีการกำหนดองค์ประกอบและปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบทั้งหมดที่จะสามารถส่งผลต่อการบรรลุ 140 เป้าหมายแผนแม่บทย่อย และนำไปสู่การบรรลุ 37 เป้าหมายแผนแม่บทฯ ในระดับประเด็นของแม่บทฯ จำนวน 23 ประเด็น ซึ่งเป็นการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2563
- สำนักงานประมาณจะต้องใช้แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564 - 2565 และห่วงโซ่คุณค่าของประเทศไทย (Final Value Chain Thailand) เพื่อประกอบการพิจารณาการจัดสรรงบประมาณเพื่อการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอย่างสอดคล้องกัน โดยเฉพาะองค์ประกอบและปัจจัยของห่วงโซ่คุณค่าของเป้าหมายแผนแม่บทย่อยที่ยังที่ไม่มีโครงการสำคัญรองรับ เพื่อให้กระบวนการงบประมาณในแต่ละปีงบประมาณมีความสอดคล้อง ทันท่วงที และสะท้อนการมองเป้าหมายร่วมกันของหน่วยงานในการถ่วงระดับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติไปยังเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติต่อไปตามหลักการความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (XYZ) ประกอบกับหน่วยงานของรัฐต้องเร่งปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ความคิดที่ต้องมุ่งเน้นการมองเป้าหมายการพัฒนาาร่วมกันมากกว่าการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเพียงตัวชี้วัดของหน่วยงานเท่านั้น
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดทำข้อมูลวิชาการสนับสนุนการจัดทำโครงการ/การดำเนินงานและการจัดทำนโยบาย โดยเฉพาะงานวิจัยและข้อมูลเชิงสถิติ ๆ ต้องศึกษาและทำความเข้าใจหลักการของแผน 3 ระดับ การแปลงยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายการพัฒนา รวมทั้งห่วงโซ่คุณค่าของประเทศไทย (Final Value Chain Thailand) เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์หาช่องว่างการพัฒนาของประเทศ

ส่วนที่ 3

ประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป

ที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุวิสัยทัศน์และเป้าหมายการพัฒนาของยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและการศึกษาวิจัยและการจัดเก็บข้อมูลที่จะสามารถเป็นข้อมูลประกอบการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐได้ถูกต้องและสอดคล้องกับบริบทการพัฒนาประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

ทั้งนี้ เนื่องจากปัจจุบันมีการกำหนดวิสัยทัศน์ประเทศที่จะต้องบรรลุภายในปี 2580 และเป้าหมายการพัฒนาที่ต้องบรรลุในทุกหัวง 5 ปีที่มีความชัดเจน งานศึกษาวิจัยควรต้องสามารถให้ข้อเสนอแนะที่ระบุได้ถึงการปฏิบัติมากกว่าข้อเสนอเชิงนโยบายในภาพรวม

- การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อเป็นแผนระดับ 3 หลักในการแปลงยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 16 ของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 ที่ระบุไว้ในแต่ละปีงบประมาณให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีเสนอต่อรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ และให้สำนักงานงบประมาณดำเนินการจัดสรรงบประมาณเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จในแต่ละภารกิจตามแผนปฏิบัติการดังกล่าวต่อไป โดยในส่วนของการดำเนินการที่เป็น การดำเนินการเร่งด่วนของแต่ละปีงบประมาณ ให้พิจารณาใช้แผนบูรณาการเป็นกลไกขับเคลื่อนการดำเนินงานที่สำคัญ รวมทั้งให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติการของส่วนราชการระยะ 5 ปี ที่ต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทฯ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา และแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง

- การใช้ระบบ eMENSCR เป็นระบบติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการ ในทุกระดับอย่างแท้จริง ปัจจุบันระบบ eMENSCR อยู่ระหว่างการพัฒนาให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลสถิติต่าง ๆ เข้าระบบ eMENSCR ให้เป็นระบบข้อมูลสถิติกลางของประเทศ สำหรับการบ่งชี้สถานการณ์ การบรรลุเป้าหมายได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องกับบริบทการพัฒนาที่เป็นปัจจุบัน รวมทั้งให้มีการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence) มาใช้ในการประมวลผล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ ข้อมูลในระบบให้สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำเพิ่มมากขึ้น เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในมิติต่าง ๆ ได้ตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายผู้ใช้ระบบที่หลากหลาย โดยระบบ eMENSCR จะเป็นเครื่องมือหลักในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลของแผนในระดับต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบ **รวมทั้งสามารถเป็นเครื่องมือ**



ส่วนที่ 3

ประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป

ของหน่วยงานของรัฐประกอบการพิจารณาความก้าวหน้าการดำเนินงานในระดับโครงการได้อีกด้วย เนื่องจากทุกหน่วยงานของรัฐต้องรายงานผลความก้าวหน้าการดำเนินงานทุก ๆ ไตรมาสตามที่กำหนดในระเบียบว่าด้วยการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2562 ซึ่งจะทำให้หน่วยงานของรัฐสามารถติดตามและประเมินผลโครงการ/การดำเนินงาน และปรับแผนการดำเนินงานได้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สรุป

การดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ช่วงปี 2562 - 2563 ที่ผ่านมา พบว่า **ประชาชนไทยมีความอยู่ดีและมีมีความสุขลดลงจากปี 2562 เล็กน้อย แต่ยังคงมากกว่าประเทศส่วนใหญ่ของโลก รวมทั้งประเทศมีศักยภาพและความพร้อมทางด้านการทหาร โดยได้รับการจัดอันดับให้อยู่ในประเทศกลุ่มบน** รวมทั้งมีการพัฒนาในระดับดีเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน **การจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศจะลดลงเมื่อเทียบกับปี 2562** ทั้งจากภาวะเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ชะลอตัว ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่ส่งผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของประเทศ **คนไทยมีคุณภาพชีวิต สุขภาวะและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2562** โดยมีความก้าวหน้าการพัฒนามนุษย์ปรับตัวดีขึ้น รวมทั้งมีอายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดีดีกว่าหลายประเทศทั่วโลก โดยมีอายุเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประชากรโลก **ภาพรวมปัญหาความเหลื่อมล้ำในหลายมิติมีทิศทางที่ดีขึ้น** ทั้งการเข้าถึงการศึกษา การเข้าถึงหลักประกันสุขภาพ รวมทั้งคุณภาพชีวิตของประชากรผู้สูงอายุปรับตัวดีขึ้น **การดำเนินการเพื่ออนุรักษ์ ป่าไม้ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศพัฒนาดีขึ้นจากปี 2562** เป็นผลให้ผลกระทบทางลบที่เกิดจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศมีการควบคุมและจัดการที่ดีมากขึ้น ทั้งการเพิ่มพื้นที่สีเขียวของพื้นที่ป่าไม้ การฟื้นฟูคุณภาพของแม่น้ำลำคลอง พื้นที่ทางทะเลและชายฝั่ง การใช้พลังงานทดแทน และการบริหารจัดการมลภาวะและขยะของประเทศ อย่างไรก็ตาม **ประสิทธิภาพภาครัฐในการตอบสนองความต้องการของประชาชน มีการพัฒนาที่ค่อนข้างจะคงที่**

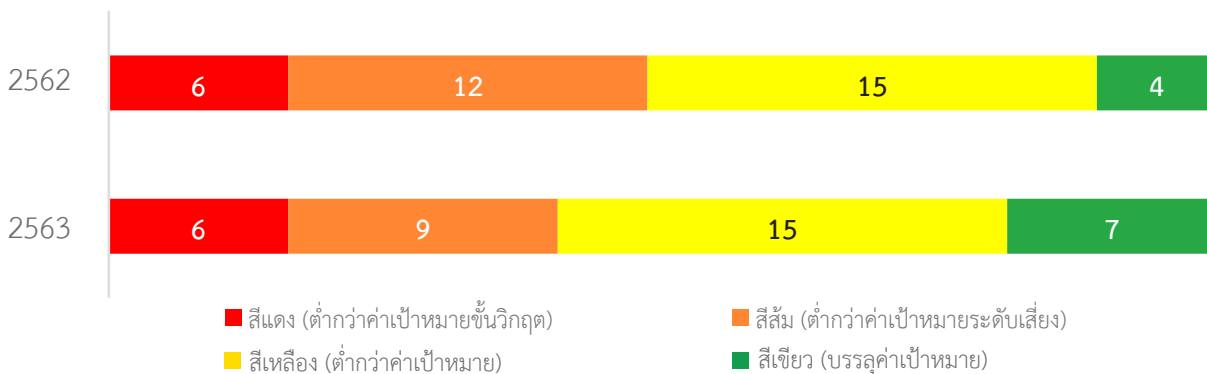
ทั้งนี้ **ยังคงมีหลายประเด็นการพัฒนาที่ยังจำเป็นต้องเร่งให้ความสำคัญ** โดยเฉพาะการทำให้ประเทศไทยมีความเอื้ออาทรระหว่างคนในสังคม การลดความขัดแย้งในสังคม และการแก้ไขปัญหาทุจริตของภาครัฐ ซึ่งจะสามารถช่วยเพิ่มความอยู่ดีมีสุขของประชาชนไทย และความมั่นคงในมิติอื่น ๆ อย่างยั่งยืนต่อไป รวมทั้งการดำเนินมาตรการเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศให้กลับมาฟื้นตัวโดยเร็ว และการสร้างความเชื่อมั่นต่อนักลงทุนทั้งชาวไทยและต่างประเทศ นอกจากนี้ คนไทยยังมีประเด็นความท้าทายของความพร้อมและมีสมรรถนะในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างเร่งด่วนในระยะต่อไป ซึ่งจะมีความจำเป็นอย่างยิ่งขึ้นภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 รวมทั้งต้องเร่งสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัวไทยที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิถีการดำเนินชีวิตที่คนมีการย้ายถิ่นในการทำงาน การอยู่เป็นโสดหรือหย่าร้างมากขึ้น และการเพิ่มขึ้นของครัวเรือนเดี่ยว

ส่วนที่ 3

ประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป

ขณะที่ปัญหาความเหลื่อมล้ำในมิติต่าง ๆ ระหว่างกลุ่มประชากรที่มีระดับรายได้และอาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน ยังคงมีอยู่ ซึ่งเป็นประเด็นที่จำเป็นต้องเร่งแก้ไขและพัฒนา จึงจำเป็นต้องเร่งให้ความสำคัญกับการปรับกระบวนการงาน ให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวมในระยะต่อไป รวมถึงการพัฒนาภาครัฐให้มีความโปร่งใส ปลดการทุจริต และประพฤติมิชอบ สร้างความน่าเชื่อถือให้กับประชาชน

สถานการณ์บรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติในระดับประเด็น



สำหรับสถานการณ์ของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พบว่า สถานการณ์ในการบรรลุเป้าหมายระดับประเด็นของทั้ง 37 เป้าหมายมีการพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2562 โดยในปี 2563 มี 7 เป้าประเด็นของแผนแม่บท ที่มีสถานะการดำเนินการในทิศทางที่ดีขึ้น ได้แก่ ประเด็น (5) การท่องเที่ยว ประเด็น (6) พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ ประเด็น (13) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ประเด็น (14) ศักยภาพการกีฬา ประเด็น (15) พลังทางสังคม ประเด็น (19) การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ และประเด็น (20) การบริการประชาชน และประสิทธิภาพภาครัฐ ทั้งนี้ มีเป้าประเด็นจำนวน 3 เป้าประเด็น ได้แก่ ประเด็น (3) การเกษตร ประเด็น (4) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต และประเด็น (17) ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม ที่มีสถานะห่างจากค่าเป้าหมายเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา โดยมีเป้าหมายระดับประเด็นที่บรรลุตามค่าเป้าหมายที่กำหนดในปี 2565 แล้ว (สีแดงสถานะ สีเขียว) จำนวน 7 เป้าหมายประกอบด้วย (1) เป้าหมายของแผนแม่บท ประเด็น (7) โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์และดิจิทัล เป้าหมายความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศดีขึ้น (2) แผนแม่บท ประเด็น (9) เขตเศรษฐกิจพิเศษ เป้าหมายการลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดได้รับการยกระดับ (3) แผนแม่บท ประเด็น (13) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี เป้าหมายคนไทยมีสุขภาวะที่ดีขึ้นและมีความเป็นอยู่ดีเพิ่มขึ้น (4) แผนแม่บท ประเด็น (14) ศักยภาพการกีฬา เป้าหมายคนไทยมีสุขภาพดีขึ้น มีน้ำใจนักกีฬา และมีวินัยเคารพกฎกติกามากขึ้นด้วยกีฬา (5) แผนแม่บท ประเด็น (15) พลังทางสังคม เป้าหมายทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเพิ่มขึ้น (6) แผนแม่บท ประเด็น (18) การเติบโตอย่างยั่งยืน เป้าหมายสภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน และ (7) แผนแม่บท ประเด็น (20) เป้าหมายภาครัฐมีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพด้วยการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้

ส่วนที่ 3

ประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป

อย่างไรก็ตาม เป้าประเด็นที่มีสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายในระดับวิกฤต โดยมีสีแดงสถานะเป็นสีแดง ยังคงมีจำนวนเท่ากับปี 2562 ที่จำนวน 6 เป้าหมาย โดยเป็น**ประเด็นที่ยังคงมีสีแดงสถานะดังเดิม** ได้แก่ ประเด็น (1) ความมั่นคง ประเด็น (3) การเกษตร ประเด็น (6) พื้นที่และเมืองน่าอยู่ ประเด็น (12) การพัฒนาการเรียนรู้ และประเด็น (21) การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ และประเด็นที่มีการ**ปรับเปลี่ยนสีแดงสถานะเป้าหมายเป็นสีแดง** ได้แก่ ประเด็น (4) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต ซึ่งต้องเร่งให้เกิดการบูรณาการ การดำเนินงาน/โครงการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในปี 2565 ได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

สำหรับการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อย 140 เป้าหมาย ถึงแม้ปี 2563 จะมีเป้าหมายที่บรรลุตามที่กำหนดไว้ในปี 2565 (ค่าสีเขียว) แล้ว จำนวน 27 เป้าหมาย (ร้อยละ 19.29 ของเป้าหมายแผนย่อยทั้งหมด) เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ที่มีจำนวน 19 เป้าหมาย (ร้อยละ 13.6 ของเป้าหมายแผนย่อยทั้งหมด) และมีเป้าหมายในระดับวิกฤตที่มีสีแดงจำนวน 20 เป้าหมาย ซึ่งน้อยกว่าปี 2562 ที่มีจำนวน 31 เป้าหมาย อย่างไรก็ตาม เป้าหมายที่ยังไม่บรรลุยังคงมีจำนวนค่อนข้างมาก โดยเป็นเป้าหมายที่มีสถานการณ์บรรลุเป้าหมายเป็นสีเหลืองจำนวน 51 เป้าหมาย (ร้อยละ 36.43) และสีส้ม จำนวน 42 เป้าหมาย (ร้อยละ 30.71) จึงจำเป็นต้องเร่งปรับกระบวนการทำงานของหน่วยงานของรัฐให้มุ่งเน้นการมองเป้าหมายการพัฒนาร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป รวมทั้งกระบวนการจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องและทันการณ์ เพื่อร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่กำหนดต่อไป

